

■ PUNTO DA VISTA

In puschel da cuntrapropostas mo per sa profilar

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

Igl è il novissim gieu politic cun potenzial per sa profilar: far cuntrapropostas tar iniziativa dal pievel. In na va betg tant per metter sin maisa ina proposta valaivla cun bunas schanzas a l'urna. Anzi, singulas partidas vulan simplamain sa metter en scena. In bun exempel persuenter porscha la debatta da damaun en il cussegl naziunal: Sin il program stat l'iniziativa Rasa «Raus aus der Sackgasse» che less stritgar l'artitgel d'immigraziun da massa ord la costituziun. Gist trais cuntrapropostas han singuls parlamentar in oltrà – tuttas quasi senza schanza.

Fin uss vegnivan cuntrapropostas per il solit formuladas dal cussegl federal u d'ina cumissiun. La finamira era da sutta metter al pievel in'alternativa madira e bain ponderada. In'iniziativa nascha gea savens ord in sentiment da protest e vegn scritta magari in pau a la svelta d'ina pitschna gruppaziun. L'iniziativa Rasa è naschida suenter il «schoc»

ch'il pievel aveva acceptà l'iniziativa d'immigraziun da massa da la pps ed il dilemma che l'iniziativa n'è gnanc realisabla senza violar u las cunvegnas cun l'UE u la costituziun. Ina gruppaziun enturn dus professers da dretg statal han perquai vuli dar al pievel la pussaivladad da reponderar la chausa ed han cumenzà a rimnar suttascripziuns.

Ina consultaziun dad auters tschertgels sco tar in sboz da lescha na datti sa chapescha betg sche iniziativa vegnan lantschadas. Perquai han ellas – malgrà il fiu da l'engaschi – adina lur mancanzas. I sa tracta gea d'ina proposta per in artitgel costituziunal, pia da paucas construcziuns che na pon betg entrar sin mintga aspect d'ina problematica. Ma era sch'in text d'iniziativa ha sias mancanzas: ses coc resta.

Quest coc cuntegna adina ina bella purziun vardad u tschiffa si in malesser tuttaviva giustifitgà. Gist pervi da quai ha inqual iniziati-

va bunas schanzas, mancanzas vi u nà. En ina tala situaziun gioga ina cuntraproposta ina rolla impurtanta. Ella prenda si l'intent da l'iniziativa e porscha ina varianta forsà pli temprada, ma en mintga cas senza las mendas oriundas da l'iniziativa. Sco già ditg, fin uss derivavan talas cuntrapropostas dal cussegl federal u d'ina cumissiun cumpetenta. Quests gremis cun exponents da tuttas partidas han per il solit sutta mess ina cuntraproposta politica-main equilibrada che ha purschi al votant ina alternativa solida.

Uss inoltreschan dentant savens las fracziuns u singuls parlamentar in cuntrapropostas che resplendan be il stget colorit da partida. Damai che questas cuntrapropostas han strusch schanza en il parlament, nundir a l'urna, gudognan ins malamain l'impressiun ch'ellas servan mo pli per gudagnar attenziun.

Tipica en quest senn è la cuntraproposta da la pps. La partida

n'ha gea betg interess da far ina proposta constructiva tar l'iniziativa Rasa. Il cuntrari, ella propona d'anc rinforzar l'artitgel d'immigraziun da massa e pretenda d'annullar la libra circulaziun da personas cun l'UE. Igl è cler ch'ina tala proposta na chatta betg il minim sustegn ordai fer la fracziun. La pps vul sa metter en scena sco defensura da la voluntad dal pievel – d'ina voluntad ch'è stada il 2014 tar la votaziun davart l'immigraziun da massa uschè satiglia ch'ins dastga manavel discurren da casualitad.

La cuntraproposta dals sanesters e Lverds n'emprova era betg gist da far ina punt tranter l'iniziativa Rasa e l'artitgel d'immigraziun, ma ella fa almain in zichel finta d'eriger in pitschen piogn: Ella preveda che la Svizra «dirigia l'immigraziun», dentant senza contingents. I saja da trair a niz il potenzial da forzas da lavur indigenas e prender mesiras sche l'immigraziun mainia a dumping da paja. En sasez èsi ina varianta sanestra da la favurisaziun d'indi-

gens «light» ch'ins ha già da schuffa da dumagnar atras en il parlament.

Ils verd-liberals e la pbd lessan era stritgar ils contingents e fixar da diriger l'immigraziun tenor l'interess da l'economia generala da la Svizra. Lur cuntraproposta tanghescha era la favurisaziun d'indigenas che las duas partidas lessan lubir mo en rama da la cumpetenza dals chantuns e da la confederaziun: pia ina favurisaziun «light» anc pli falombra.

Tschintg uras ha il cussegl naziunal reservà damaun per debattar l'iniziativa Rasa e sias cuntrapropostas. Gliez na basta probabel betg per tut las inscenaziuns politicas da mintga fracziun. La mesemna suenter l'elecziun dal cussegl federal ston ins pia cuntinuar fin che mintga oratur ha pudì plazzar ses statement. Tge che resorta a la fin da la tarmen-ta debatta è già uss tant sco cler. Las cuntrapropostas vegnan refusadas ed il parlament recumonda al pievel da refusar l'iniziativa populara Rasa.